

ФЕДИШИН
Майя Пилипівна

solmay_f@mail.ru

Аспірант
Буковинський державний
фінансово-економічний
університет

УДК 334.716:336.012.23 (477)

АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ПЛАНУВАННЯ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

IMPORTANT ASPECTS OF THE CASH FLOW PLANNING OF THE ENTERPRISE'S IN THE MODERN ECONOMIC CONDITIONS

У статті розкрито суть, значення та актуальні аспекти фінансового планування на підприємствах в контексті глобалізаційних процесів в економіці України. Визначені проблеми і потреба в ефективному плануванні грошових потоків для реалізації стратегічних і тактичних цілей підприємств.

В статье раскрыта суть, значение и актуальные аспекты финансового планирования на предприятиях в контексте глобализационных процессов в экономике Украины. Определены проблемы и потребности в эффективном планировании денежных потоков для реализации стратегических и тактических целей предприятий.

In the article the importance and actual aspects of the cash-flow planning money on enterprises in the context of processes of the globalization in the economy of Ukraine are discovered. Problems and the necessity of the effective cash-flow planning money for realization of enterprises's strategic and tactics goals are determined.

Ключові слова: грошові потоки, планування, стратегічні цілі, тактичні цілі, підприємства.

Ключевые слова: денежные потоки, планирование, стратегические цели, тактические цели, предприятия.

Key words: Cash-flows, planning, strategic goals, tactic goals, enterprises.

ВСТУП

В умовах розвитку економічної системи господарювання, грошові ресурси підприємства виконують вирішальну роль в ефективному функціонуванні підприємств і є визначальним чинником процесу розширеного відтворення. Без визначення фінансових можливостей та перспектив забезпечення сталого фінансового стану підприємство не може досягти стабільного економічного розвитку.

Досвід як зарубіжних фірм, так і українських підприємницьких структур свідчить, що в сучасних умовах ринку недооцінка планування, в тому числі фінансового, ігнорування його призводять до значних, нічим не виправданих економічних втрат, і в кінцевому рахунку — до банкрутства. Щоб вийти з кризової ситуації, в якій опинилися сьогодні більшість підприємств України, потрібні нові якісні підходи до їх виробничого потенціалу, планування й управління фінансами підприємств. В цьому контексті фінансове планування грошових потоків підприємств слід розглядати як процес, у якому поєднуються інтелектуальні, інтуїтивні та раціоналістичні підходи, які дають змогу поєднати формальний і неформальний аспекти управління для забезпечення впорядкованості управлінських рішень щодо реалізації грошової політики в межах системи менеджменту з метою досягнення тактичних і стратегічних цілей суб'єкта господарювання.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

У науковій економічній літературі останніх років велика увага приділяється розвитку системи фінансового планування грошових потоків та адаптації зарубіжного досвіду до умов української економіки. Особливості фінансового планування розглядаються в працях М.Д. Білика, І.О. Блан-

ка [1], [2], О.Д. Василика, А.М. Поддєрьогіна [3], В.П. Савчука, Г.М. Тарасюк. Крім того проблемам управління фінансовими ресурсами присвячені праці таких зарубіжних вчених: Р. Брейлі, Є. Брігхема [4], Є. Уткіна, Дж. Ван Хорна [5], Т. Райса, М. Коробова, В. Белоліпецького та інших.

Значення та роль грошових коштів для діяльності підприємства зумовлює потребу в їх дослідженні, визначенні стратегії й тактики управління плануванням та ефективним використанням грошових потоків, інформація про які суттєво впливає на результативність процесу управління економічними суб'єктами.

На шляху до стабілізації соціально-економічної ситуації в Україні в ринкових умовах однією з найнеобхідніших та найбільш вагомих умов є досягнення ефективного функціонування підприємств. Виникнення кризових явищ в економіці прямо пропорційно пов'язане зі скороченням національного виробництва, а підвищення прибутковості вітчизняних підприємств веде до поліпшення загальних економічних умов у цілому в країні.

МЕТА РОБОТИ полягає у дослідженні суті, значення фінансового планування грошових потоків на підприємствах, визначенні потреби в ефективному плануванні грошових потоків для забезпечення як тактичних так і стратегічних цілей підприємств.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічною та інформаційною основою роботи є наукові праці, матеріали періодичних видань, ресурси Internet.

У процесі дослідження розглянуто основні досягнення зарубіжної та вітчизняної науки з питань визначення

ефективності системи планування підприємств. Використано такі методи дослідження: структурно-логічний аналіз при побудові логіки і структури статті; прогностичний метод при аналізі впливу системи планування на результат фінансово-господарської діяльності підприємства; порівняння та узагальнення.

РЕЗУЛЬТАТИ

На сучасному етапі розвитку перед багатьма підприємствами постає необхідність у перспективному плануванні і управлінні фінансовою діяльністю на основі наукової методології передбачення її напрямів і форм, адаптації до загальних цілей розвитку підприємства та нестабільних умов зовнішнього фінансового середовища. Грошові потоки – матеріальна основа фінансового менеджменту, а ефективність та реалістичність моделі управління фінансами суб'єкта господарювання безпосередньо залежить від результативності вибору моделі планування та управління грошовими потоками такого підприємства для забезпечення досягнення тактичних та стратегічних цілей.

Так, призначенням фінансового планування грошових потоків є вирішення таких основних завдань:

- забезпечення підприємства грошовими ресурсами, необхідними для його нормальної господарської діяльності, включаючи розширене відтворення основних засобів підприємства, формування обігових коштів, матеріальне стимулювання, забезпечення соціальних потреб працівників;

- виявлення резервів у господарській діяльності підприємства та спрямування їх на підвищення ефективності виробництва;

- забезпечення раціональних та взаємовигідних економічних відносин підприємства з іншими підприємствами–постачальниками матеріальних ресурсів, бюджетом та банками;

- здійснення контролю за господарсько-фінансовою діяльністю підприємства та за утворенням й використанням грошових ресурсів.

У системі управління грошовими потоками можна виділити такі складові: облік руху грошових коштів; аналіз потоків грошових коштів; прогнозування грошових потоків, визначення оптимального рівня коштів. Потоки грошових коштів підприємства розглядаються за трьома видами діяльності: операційній (основній), інвестиційній і фінансовій. Операційна діяльність — основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційними чи фінансовими видами діяльності. Інвестиційна діяльність - придбання та реалізація необоротних активів, а також тих фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів. Фінансова діяльність — діяльність, яка призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталу підприємства [6, с. 322].

Планування грошових потоків підприємства визначається такими особливостями: грошові потоки обслуговують здійснення господарської діяльності підприємства у всіх її аспектах, що дозволяє системно розглядати можливі загрози; забезпечує фінансову рівновагу підприємства в процесі його стратегічного розвитку, що сприяє стабільності джерел фінансування; раціональне формування грошових потоків сприяє підвищенню ритмічності здійснення операційної діяльності, що зменшує ризик простоїв у зв'язку з недостатністю оборотних активів; дозволяє скоротити потреби підприємства в позиковому капіталі, знижуючи фінансовий ризик як основний елемент безпеки; є важливим фінансовим важелем забез-

печення прискорення обороту капіталу підприємства, підвищуючи віддачу використаних ресурсів; забезпечує зниження ризику неплатоспроможності підприємства [7, с. 128].

Таким чином, політику управління грошовими потоками необхідно розглядати як комплексне поняття, у структурі якого можна виділити такі складові елементи (детермінанти політики):

- 1) тактичні та стратегічні цілі і завдання планування грошових потоків;

- 2) основні напрями управління грошовими потоками;

- 3) критерії прийняття управлінських фінансових рішень;

- 4) методи кількісної оцінки грошових потоків;

- 5) форми планування та управління грошовими потоками.

Так, сукупність цілей, які ставляться перед моделлю управління грошовими потоками, включає як загальні стратегічні цілі планування обсягу та управління фінансами суб'єкта господарювання (одна з головних цілей стратегічного управління на підприємстві — забезпечення раціонального розподілу грошових ресурсів між напрямками діяльності і їх ефективного використання для якнайкращого досягнення поставлених стратегічних цілей), так і тактичні:

- 1) повнота та своєчасність покриття потреби підприємства у капіталі для фінансування його операційної, інвестиційної та фінансової діяльності;

- 2) підтримання прийнятого рівня платоспроможності та ліквідності, а також попередження формування чи розвитку фінансової кризи;

- 3) збільшення вхідних грошових потоків як основного джерела фінансування підприємства та їх оптимізації у розрізі видів;

- 4) скорочення циклу обороту грошових коштів;

- 5) підтримання адекватного балансу між формуванням резерву ліквідності та втраченими альтернативними можливостями;

- 6) забезпечення ефективності використання грошових коштів підприємства через оптимальний їх розподіл у часі та просторі;

- 7) скорочення накладних затрат підприємства, пов'язаних із генеруванням його грошових потоків, насамперед із надходженням вхідних грошових потоків.

Визначена вище сукупність цілей управління грошовими потоками конкретизується відповідно до індивідуальних потреб підприємства в конкретний момент часу шляхом установаження проміжних (поточних) завдань управління грошовими потоками.

І тактичні, і стратегічні цілі фінансового менеджменту є однаково пріоритетними, незважаючи на те, що згідно з принципом стратегічної орієнтованості тактика управління фінансами є формою деталізації стратегії і розробляється відповідно до визначених раніше стратегічних орієнтирів діяльності підприємства. Але нерідко в реальному житті у зв'язку з необхідністю покращити поточні фінансові показники фінансові менеджери вимушені на деякий час (або навіть зовсім) відмовитися від певних стратегічних дій.

У ринкових країнах поширена думка, що основними є дві стратегічні цілі фінансового менеджменту: максимізація ринкової вартості фірми; забезпечення максимізації добробуту власників компанії в поточному періоді й у перспективі [8, 10]. Однак для багатьох підприємств України ще довго головною метою буде уникнення банкрутства і великих фінансових втрат. Стратегічними цілями можна також вважати нарощення власного капіталу, оптимізацію

структури капіталу з позицій мінімізації ризику, підвищення рівня рентабельності власного капіталу, максимізацію прибутку чи мінімізацію витрат та ін. Система стратегічних цілей формує стратегічну модель розвитку підприємства.

Тактика фінансового управління підприємством має включати процес планування та прогнозування основних фінансових рішень щодо формування та використання усіх видів фінансових ресурсів, вжиття комплексу заходів щодо максимізації прибутковості підприємства. У процесі вирішення тактичних завдань фінансового менеджменту оцінюється ефективність роботи підприємства, вживаються заходи щодо прискорення обертання його капіталу, підвищення продуктивності, оцінюються можливі фінансові ризики і вигідність варіантів вкладання коштів.

Вважаємо, що одним із найважливіших заходів запобігання неплатоспроможності підприємств є розроблення системи планування грошових потоків. Головними цілями планування і ефективного управління грошовими потоками підприємств є забезпечення ефективного функціонування, що виявляється в досягненні стану фінансової рівноваги та максимізації чистого грошового потоку. Основними ж завданнями планування грошових потоків підприємств, враховуючи вплив глобалізаційних процесів на економіку України, є формування достатнього обсягу грошових коштів відповідно до потреб реалізації господарської діяльності підприємств, забезпечення збалансованості обсягів грошових потоків та синхронності їх формування. Таким чином, необхідність досягнення не тільки тактичних, а й стратегічних цілей підприємств зумовила потребу поділу усіх грошових потоків на тактичні та стратегічні з метою їх ефективного формування і планування в часі.

ВИСНОВКИ

Грошові потоки підприємств відіграють значну роль у процесі кругообігу коштів. Відшкодовуючи авансовані у виробництво вкладення, формуючи доходи і грошові фонди, вони створюють економічні умови для нового циклу виробництва і реалізації продукції, удосконалення та розширення власного господарства, збільшення власного капіталу та забезпечення платоспроможності підприємств. Досягнути позитивних результатів можливо за рахунок побудови якісної системи управління грошовими ресурсами на підприємствах як процесу прийняття ефек-

тивних управлінських рішень, що поєднують у собі досвід професіоналів та певні умови, що складаються в конкретний момент часу, потребують вирішення оперативних і стратегічних завдань. Без фінансового планування, як основної складової системи управління не може бути досягнутий високий рівень управління економікою підприємства, створення і використання системи фінансового планування грошових потоків забезпечуватиме підвищення ефективності, успіх на ринку, розширення та оновлення матеріальної бази, успішне розв'язання соціальних питань, здійснення матеріального стимулювання працівників, реалізацію стратегічних і тактичних цілей підприємств. Використання механізмів фінансового планування дозволить підприємству досягти довгострокових позитивних результатів та зайняти стійке становище на ринку. Від ефективної організації та правильного планування та управління грошовими ресурсами підприємства залежить як його фінансово-економічний стан, так і становище на ринку в сучасних конкурентних умовах.

Література:

1. Бланк И.А. Управление финансовой стабилизацией предприятия [Текст] / И. А. Бланк. – К.: Ника - Центр, Эльга, 2003. – 496 с.
2. Бланк И. А. Основы финансового менеджмента: В 2 т. – Т. 1 [Текст] / И. А. Бланк – К. : Ника-Центр: Эльга, 2001. – 592 с.
3. Поддєрьогін, А. М. Ефективність управління грошовими потоками підприємства / А.М. Поддєрьогін, Я.І. Невмержицький // Фінанси України. – 2007. – № 10. – С. 119-127.
4. Брігхем Е. Основы финансового менеджмента: Пер. с англ. – К.: Молодь, 1997. – 1000 с.
5. Ван Хорн Дж. К. Основы управления финансами: Пер. с англ./ Гл. ред. серии Я. В.Соколов. – М.: Финансы и статистика, 1999. – 800 с.
6. Ясишена В. В. Сутність грошових потоків підприємств та їх класифікація / В. В. Ясишена // Економічний аналіз. – 2008. – № 2 (18). – С. 321-324.
7. Макаруч І. М. Аналіз та оцінка ефективності управління грошовими потоками аграрних підприємств / І. М. Макаруч // Формування ринкових відносин в Україні. – 2007. – №9. – С. 125-131.
8. Степура В. В. Світовий досвід фінансового планування / В. В. Степура// Часопис економічних реформ. – 2012. –№1. – С.9-12.

КОНСУЛЬТАЦІЇ

СТРОК ОСКАРЖЕННЯ ПОДАТКОВОГО ПОВІДОМЛЕННЯ-РІШЕННЯ В СУДІ

Які строки давності та терміни оскарження в суді повідомлень-рішень або інших рішень органу ДПС про нарахування грошового зобов'язання (з/без процедури адміністративного оскарження)?

Оскільки дві норми Податкового кодексу України по-різному трактують одні й ті самі правовідносини (пункти 56.18 та 56.19 ст. 56), то відповідно до п. 56.21 зазначеної статті перевага має надаватися одній із цих законодавчих норм, а саме п. 56.18 ст. 56 Кодексу, що передбачає триваліший строк для звернення до суду (1095 днів).

Отже, строк для звернення платника податків до суду

із вимогою щодо визнання протиправним рішення контролюючого органу про нарахування грошового зобов'язання повинен визначатися за правилами п. 56.18 ст. 56 Податкового кодексу України (1095 днів із дня отримання такого рішення) незалежно від того, чи скористалася особа своїм правом на досудове вирішення спору шляхом застосування процедури адміністративного оскарження.

Анна Туманян

Юристконсульт ТОВ "ІКГ"Проект-А"

ao.tumanian@gmail.com